

VALLÁSOK ÉS LGBTI JOGOK

EGY LIBERÁLIS PERSPEKTÍVA

Az Európai Liberális Fórum kiadása a LibMov - Movimento Liberali és az LGBTI Európa Liberálisai együttműködésével, továbbá az Európai Parlament társfinanszírozásával. A következőkben kifejtett nézetek kizárólag a szerző (k) véleményét tartalmazzák. Ezek a nézetek nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Parlament és / vagy az Európai Liberális Fórum véleményével.

Az Európai Liberális Fórum (ELF) az Európai Liberális Párt, az ALDE hivatalos politikai alapítványa. 46 tagszervezettel együtt azon dolgozunk Európa-szerte, hogy új ötleteket hozzunk be a politikai vitákba, platformot teremtsünk ezek megvitatásához, valamint megadjuk a lehetőséget, hogy az állampolgárok elmondhassák a véleményüket.

A **LibMov** egy think tank, amelyet az ALDE tagjai hoztak létre azzal a céllal, hogy az olaszországi liberalizmust előremozdítsa, valamint hogy összegyűjtsék azokat az olasz liberálisokat, akik úgy gondolják, itt az ideje jelenlétük megújításának a nyilvános politikai vitákban és az olasz politikai rendszerben.

Az **LGBTI Európa Liberálisai** egy ernyőszervezet, amelynek célja a leszbikus, meleg, biszexuális, transz és interszexuális emberek, valamint családjaik jogainak és szabadságának kiharcolása. A 2018 augusztusában Stockholmban alapított szervezet liberális LGBTI-szervezeteket és politikai pártokat fog össze.

Dr. Tommaso Virgili a WZB Berlini Társadalomtudományi Központ posztdoktori kutatója, emellett együttműködik különböző think tank-ekkel, köztük a Humanists International-lel, ahol részt vett a gondolatszabadságról szóló 2020-as jelentés elkészítésében (2020 Freedom of Thought Report). Fő kutatási területei az iszlamizmus és a radikalizálódás, a liberális iszlám és az emberi jogok.

Dr. Matteo Gemolo zenetudós és politikai kommentátor, gyakran meghívott előadója rangos tudományos intézményeknek, mint a Huddersfieldi Egyetem, a londoni Goldsmith Egyetem és a Manchesteri Királyi Északi Főiskola. Rovatvezető az emberi jogok, a szólásszabadság és a szekularizmus témájában számos magazinnál, többek között a European Eye on Radicalization-nél, a Gli Stati Generali-nál és a MicroMega-nál.

Publikálás éve: 2021

Europai Liberális Fórum www.liberalforum.eu

Narratíva

Tommaso Virgili & Matteo Gemolo

Projektvezetők

Minden ember a saját személyiségének tulajdonosa.

John Locke, 1690

HÁTTÉRINFORMÁCIÓK

A múltban és a jelenben az LGBTI-képviselők alig találtak szövetségeket az intézményesített vallások között. Nem kell a viktoriánus korig visszautaznunk az időben, hogy vallási ihletésű előítéletet, erőszakot és gyűlölködéseket sorát tapasztaljuk a homoszexuális emberek ellen. Világszerte több példáját is megtalálhatjuk ennek a tendenciának, amelyek különböző kultúrákból és vallásokból származnak.

Benedek pápa 2019 áprilisában írt nyílt levelében a katolikus egyház szexuális botrányaiért a homoszexualitást és az 1960-as évek szexuális forradalmát tette felelőssé: „A különféle szemináriumokban homoszexuális klikkeket hoztak létre, amelyek többé-kevésbé nyílt cselekedetei jelentősen megváltoztatták a szemináriumok közegét.”¹

A homoszexualitás hasonló módú elutasítása megtalálható a legtöbb ortodox zsidó között is.² A kelet-európai nacionalisták vezérmotívuma az LGBTI-ellenes retorika; az LGBTI-jogokat veszélyes külföldi fenyegetésként kívánják ábrázolni, amelyek készek aláásni a hagyományos keresztény értékek szentségét: 2019 augusztusában, a krakkói érsek Marek Jedraszewski anti-LGBTI prédikációját ünnepelték, amit a varsói felkelés, a lengyel ellenállók náci megszállók elleni harcának 75. évfordulóján mondott el. Beszédében úgy fogalmazott, hogy Lengyelország szivárvány pestis ostroma alatt áll.³

Oroszországban Putyin és az ortodox egyház erőteljes propagandát indított az LGBTI-jogok ellen azzal az üzenettel, hogy a „hagyományos értékek” védelmében lépnek fel. Moszkva pedig mindaddig elkerülte, hogy bármilyen intézkedést hozzon, vagy akár kivizsgálja az iszlamista csecsen rezsim meleg pogromjait.⁴

¹ Pullella, P. (2019, április 11). Ex-pope says sexual revolution led to abuse crisis, sparking debate. Reuters. <https://www.reuters.com/article/us-pope-abuse-benedict-idUSKCN1RN0WI>

² Judaism and LGBTQ Issues: An Overview. (é. n.). My Jewish Learning. Elérés 2021. március 12., forrás <https://www.myjewishlearning.com/article/judaism-and-the-lgbtq-community-an-overview/>

³ Wlodarczak-Semczuk, M. G., Anna. (2019, augusztus 2). Liberals fear unrest as Poland Catholic Church doubles down on anti-gay rhetoric. Reuters. <https://www.reuters.com/article/us-poland-lgbt-bishop-idUSKCN1US1EN>

⁴ Guaiana, Y., & Pezzana, A. (Szerk.). (2018). *Il lungo inverno democratico nella Russia di Putin*. Diderotiana editrice..

Bármennyire is törekény, a liberalizmus és a szekularizmus továbbra is a legjobb eszköz a társadalom tagjainak védelmére: a szekuláris, liberális demokráciákban egyetlen ideológia sem helyezhető az egyéni jogok fölé, még a vallási alapokon működők sem.⁵

Sajnos, ez nem érvényesül a legtöbb muszlim többségű országban, ahol az azonos neműek kapcsolatát továbbra is bűncselekménynek minősítik. Afrika és a Közel-Kelet számos muszlim országában a homoszexuálisokat börtönbüntetésre ítélik, ami - férfiak esetében – gyakran anális vizsgálatok eredménye.⁶ A Sárián alapuló törvények máshol megkövezéssel, lövéssel, akasztással vagy lefejezéssel történő halálbüntetést írnak elő. Ez olyan országokban fordulhat elő, mint Afganisztán, Brunei, Mauritánia, Nigéria, Pakisztán, Katar, Szaúd-Arábia, Szomália, Jemen, Egyesült Arab Emírségek és Irán (ahol ezzel ellentétben a nemváltó műtét engedélyezett).⁷ Ezekben az országokban a jogtalan, becsületbeli gyilkosságok is gyakoriak, amelyeket iszlamista milíciák (például ISIS, Hamász, Hezbollah, Houthis) vagy akár rokonok követnek el.⁸

Az ilyen mértékű bigott és erőszakos nézeteken túl, a vallási hiedelmek progresszív irányokat is eredményezhetnek.

Már 1972-ben Londonban megalapították az első zsidó szervezetet, a Meleg Zsidó Csoport (Jewish Gay Group) néven. Nem sokkal ezután, létrejött az első melegeknek szóló zsinagóga, a Beth Chayim Chadashim Los Angelesben, amit számos más meleg és lesbikus zsidó szervezet is követett Bostonban, Miami-ban, Philadelphiában, San Franciscóban és Washington DC-ben.⁹ A hetve-

⁵ Ercolessi, G. (2013). *Liberalism and Definitions* (conference paper, Southern European School of Liberalism, Spanyolország, Galicia, Santiago de Compostela). ELF.

⁶ *Map of Countries that Criminalise LGBT People* | Human Dignity Trust. (é. n.). Elérés 2021. március 12., forrás <https://www.humandignitytrust.org/lgbt-the-law/map-of-criminalisation/> és *Dignity Debased*. (2016, július). Human Rights Watch, <https://www.hrw.org/report/2016/07/12/dignity-debased/forced-anal-examinations-homosexuality-prosecutions>

⁷ Ramon, L. M., Botha, K., Carrano Lelis, R., López de la Peña, E., Savelev, I., & Tan, D. (2020). *State-Sponsored Homophobia 2020: Global Legislation Overview Update* (Geneva: ILGA, December 2020). ILGA World. https://ilga.org/downloads/ILGA_World_State_Sponsored_Homophobia_report_global_legislation_overview_update_December_2020.pdf

⁸ *ISIS's Persecution of Gay People* | Counter Extremism Project. (é. n.). Elérés 2021. március 12., forrás <https://www.counterextremism.com/content/isis-persecution-gay-people>; *Will Yemen's Gay Community Survive the Iran-Backed Militias Trying to Take Over?* (é. n.). The Tower. Elérés 2021. március 12., forrás <http://www.thetower.org/article/will-yemens-gay-community-survive-the-iran-backed-militias-trying-to-take-over/>; *Open Society—How homosexuality became a crime in the Middle East* | Open Future | *The Economist*. (é. n.). Elérés 2021. március 12., forrás <https://www.economist.com/open-future/2018/06/06/how-homosexuality-became-a-crime-in-the-middle-east>; *Hamas Executes Prominent Commander After Accusations of Gay Sex*. (é. n.). Elérés 2021. március 12., forrás <https://www.newsweek.com/prominent-hamas-commander-was-executed-after-accusations-gay-sex-432343>; „It can't get any worse than being gay in Syria today”. (é. n.). Elérés 2021. március 12., forrás <https://www.smh.com.au/lifestyle/it-cant-get-any-worse-than-being-gay-in-syria-today-20151001-gize4o.html>; *Honor killings baunt Turkey's gay community—Al-Monitor: The Pulse of the Middle East*. (é. n.). Elérés 2021. március 12., forrás <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2014/05/prejudice-turkey-against-homosexuals.html>. Virgili T. (2019, szeptember), saját interjúja egy meleg libanoni menekült családdal, akik a Hezbollah elől menekültek, Brüsszel

⁹ G. Frank *et al.*, *Kol Koleinu, From The Closet to the Bimah. A Legacy for Future Generations And All Communities*. 'Keshet Ga'avah: The World Congress, 2018.

nes évek közepén a kisebbségi olasz protestáns Valdens Egyház már liberálisan állt a homoszexualitáshoz.¹⁰ 2009-ben a Svéd Egyház hivatalosan is jóváhagyta az azonos neműek házasságát.¹¹ Amikor az Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága 2015-ben az azonos neműek házasságának legalizálása mellett döntött, az Episzkopális Egyház szintén lehetővé tette a melegházasságot a híveinek az egyházon belül.¹²

2019-ben a londoni székhelyű LGBTIQ jótékonyági szervezet, az Imaan megkezdte az első LGBTI muszlim pride közösség finanszírozását, azzal a szlogennel, hogy „nem csak egy identitásunk van”.¹³ Ezután számos „liberális mecset” létrejött szerte a világon, ahol a férfiak és a nők együtt imádkoznak, valamint LGBTI személyeket is szívesen fogadnak.¹⁴ Franciaországban akár házasságos homoszexuális imámot is találhatunk.¹⁵

A vágy, hogy egyensúlyt teremtsünk a vallási tanítások és emberi jogok között, fontos előrelépés a vallási közösségek szekuláris társadalmak keretein belül történő megreformálásában. A vallást nem szabad sem vakon elfogadni, sem teljes mértékben elutasítani. A vallás sok LGBTI ember számára is meghatározó tényező az identitásuk alakításában, ezért nyíltan és őszintén kell megvitatni, annak mind pozitív, mind negatív elemeit.

MIK AZ „IDENTITÁSOK”?

Az LGBTI-jogok és a vallások bonyolult kapcsolatát mindenekelőtt az egyéni identitások kontextusába kell helyezni.

Az identitás meghatározása valóban hosszú, mélyreható és gyakran intenzív folyamat. Néhány aspektusa biológiailag előre meghatározott, de vannak olyan aspektusai is, amelyek nehezebben meghatározhatók. Identitásunk egyes részletei folyamatos változáson mennek keresztül.

A szexuális irányultság és a nemi identitás meghatározása sokak számára kihívást jelenthet, míg mások számára magától értetődő tény. A szexuális irányultság és a nemi identitás állandó tudományos és vallási viták középpontjában áll, kevés teret adva az egyetemes konszenzusnak:

¹⁰ Paolo Ricca (ed.), *Omosessualità e coscienza cristiana*, Claudiana, 1976.

¹¹ *Church of Sweden says yes to gay marriage—The Local*. (é. n.). Elérés 2021. március 12., forrás <https://www.thelocal.se/20091022/22810/>

¹² *Stances of Faiths on LGBTQ Issues: Episcopal Church*. (é. n.). HRC. Elérés 2021. március 12., forrás <https://www.hrc.org/resources/stances-of-faiths-on-lgbt-issues-episcopal-church>

¹³ *LGBT Muslim festival: 'We don't just have one identity'—BBC News*. (é. n.). Elérés 2021. március 12., forrás <https://www.bbc.com/news/newsbeat-49796967>

¹⁴ Khalaf, R. (2018, augusztus 19). *Take a look at these progressive mosques around the world*. StepFeed. <https://stepfeed.com/take-a-look-at-these-progressive-mosques-around-the-world-2287>

¹⁵ Ibid.

„A szexuális orientáció és a nemi identitás továbbra is vitatott kérdés sok társadalom és intézmény számára; ez különösen nyilvánvaló néhány vallási hagyomány esetében. Az LGBTI-jogokról folytatott nyilvános viták gyakran a „vallásos emberek kontra homoszexuálisok” keretében történnek. Sok vallási vezető valóban erkölcstelennek minősítette a homoszexuális kapcsolatokat. Vannak, akik hagyományuk szent szövegeivel igazolják álláspontjukat. Mások erkölcsi alapelvekre, hivatalos tanításokra vagy teológiai okokra hivatkoznak a homoszexuális viselkedés elutasításában”. 16

Ezen megfontolások megsértése nélkül, döntő fontosságú megjegyezni, hogy a vallási és szexuális orientációval rendelkező identításoknak két nagyon eltérő természete van. Míg az előbbi teljes egészében választáson alapul, ezért politikai vagy ideológiai hovatartozáshoz köthető, addig utóbbi ugyanolyan fokú rugalmasságot élvez a szexuális *cselekmények* tekintetében, de nem a szexuális *von-zalommal* kapcsolatban, vagyis nem szándékos, nem tudatos döntés eredménye.

Másképp megfogalmazva, ha az identításokat egy vízszintes mércére helyezük, ahol az egyik oldalt megváltoztathatatlan biológiai jellemzők (pl.: a bőr színe), a másikat pedig pusztán önkéntes hovatartozások képviselik (pl.: egy politikai párt), akkor bizonyosan kijelenthetjük, hogy a „szexuális orientáció” és a „nemi identitás” sokkal közelebb áll az előbbihez, míg a „vallás” az utóbbihoz viszonyul.

Ez az előfeltétel rendkívül fontos, hogy a vitát a megfelelő keretek közé helyezze. Először is, a vallási identitás pusztán akarat alapján megváltoztatható, felülvizsgálható, adaptálható, ami a szexuális orientáció és a nemi identitás esetében nem igaz. Másodszor, a vallás világnézet és értékek rendszereként leírható (hasonlóan a politikai ideológiákhoz), míg a nemi orientáció és nemi identitás, hasonlóan a rasszokhoz, értéksemleges. Ezért, amíg a vallási vagy politikai hovatartozást és elveket racionális elvek alapján lehetne – valójában: kéne - vizsgálni, addig a szexuális irányultságot nem lehet, mivel ennek kérdése túlmutat a racionális folyamatokon.

Természetesen ez nem akadályozza a diskurzust a szexuális irányultságból vagy nemi identitásból eredő jogokról, legyen szó a heteroszexuális, biszexuális, homoszexuális, cisznemű, transznemű vagy a szürke minden árnyalata. Azonban a következők szerint kell kontextusba helyezni: vannak-e olyan hasznos érvek a vallás által megfogalmazott LGBTI-jogok (vagy azok hiánya) között, amelyek a liberális demokráciáknak *racionális* megfontolásukból foglalkozniuk kellene?

A VALLÁS, MINT IDEOLÓGIA

Ahogy fentebb is említésre került, minden vallás egy társadalmi, történelmi és erkölcsi konstrukció. Nincs benne semmi természetesség, hacsak nem fogadjuk el a megkérdőjelezhetetlen „szakralitása” melletti érvet – avagy egyszerűen, Isten akaratát. Ez pedig teljességgel elfogadhatatlan egy olyan

16 M. Barwick (2013), 'LGBT People, the Religions & Human Rights in Europe' (konferencia anyag, Human Rights Without Frontiers International) 7. oldal, A különböző szexuális magatartások további meghatározása *ld.* 9-10. oldal

világi államban, ami az immanens és a transzcendens világnézetek közötti semlegesség feltételén alapszik.¹⁷

Általánosságban véve, egy hitvallás tételek és dogmák rendszere, ami jogosan válhat kritikák célpontjává. Bár a dogmákkal szembeni támadásokat gyakran tévesen összekeverik a hívők megbélyegzésével, a kettőt határozottan szét kell választani – mint ahogy egy politikai párttal szembeni kritika sem tekinthető a jó hírnév megsértésének egy párttaggal szemben.

Ennélfogva, egy világi államnak határozottan el kellene ítélnie az olyan kifejezéseket, mint az „iszlámellenesség”, a „keresztényellenesség”, vagy a „zsidóellenesség”, mivel ezzel céljuk az, hogy a *vallásokat* – és nem a *hívőket* – védjék meg a rágalmazástól. Ezzel ha burkoltan is, de blaszfémia-törvényeket erőltetnek liberális demokratikus rendszerekre, az ortodox cenzúrát emberi jogoknak álcázva.¹⁸

Ezzel ellentétben, az államnak kötelessége megvédenie az egyéneket a vallásukra vagy a származásukra visszavezethető támadásokkal és diszkriminációval szemben, különös tekintettel a kisebbségekre. Ebből a szempontból megfelelő irányt jelent az Európai Unió által az „iszlámellenes gyűlölet”¹⁹ és „antiszemitizmus”²⁰ elleni harcában elfogadott hivatalos meghatározás.

Nincs olyan ideológia, ami elkerülheti a kritikát, különösen akkor, amikor az diszkriminációt és emberi jogok megsértését közvetíti. A vallásokat is beleértve.

AZ EGYÉN SZABADSÁGÁRÓL

A liberális demokrata állam alapja, amit John Stuart Mill majdnem három évszázaddal ezelőtt fogalmazott meg, a mai napig is megállja a helyét:

„Az egyetlen cél, amelynek érdekében jogosan lehet egy civilizált közösség bármely tagjával szemben – akaratlan ellenére – erőszakot alkalmazni, mások sérelmének megakadályozása. Az ő saját – fizikai vagy erkölcsi – java nem elégséges indok erre. Nem lehet jogosan kényszeríteni valamire, vagy visszatartani valamitől

¹⁷ Donald A. et Howard E. (2015. Január), 'The right to freedom of religion or belief and its intersection with other rights' (research paper, ILGA-Europe,).

¹⁸ Leonard L. et Gaer F., Cassidy E. (2001). 'Protecting religions from "defamation": a threat to Universal Human Rights standards.' *Harvard Journal of Law and Public Policy* 34, n. 2, 769-784. oldal, valamint Haarscher G. (2008) «Rhetoric and its Abuses: How to Oppose Liberal Democracy While Speaking Its Language.» *Chicago-Kent Law Review*, n. 83: 1225-1258. oldal

¹⁹ A kifejezés, hogy 'muszlimellenes gyűlölet' pontosan leírja azt a jelenséget, amelyet az Európai Bizottság szándékozik kezelni. Ez tartalmazza a gyűlöletbeszéd, a gyűlölet-bűncselekmények, valamint a csoportok elleni vagy annak egyes tagjaival szembeni vallásuk vagy egy etnikai származásuk miatti megkülönböztetéseket. *Combating anti-Muslim hatred | European Commission.* (é. n.). Elérés 2021. március 12., forrás https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combatting-discrimination/racism-and-xenophobia/combatting-anti-muslim-hatred_en

²⁰ A Nemzetközi Holokauszt Emlékezési Szövetség meghatározása alapján: „Az antiszemitizmus a zsidók bizonyos felfogása, amely gyűlöletként fejeződik ki a zsidók iránt. Az antiszemitizmus retorikai és fizikai megnyilvánulásai zsidó vagy nem zsidó egyének és / vagy tulajdonuk, zsidó közösségi intézmények és vallási létesítmények felé irányulnak.” *Combating antisemitism.* (é. n.). European Commission - European Commission. Elérés 2021. március 12., forrás https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combatting-discrimination/racism-and-xenophobia/combatting-antisemitism_en

azért, mert ez jobb lenne neki, mert ettől boldogabb lenne, vagy mert – mások szerint – ez lenne a bölcs, netán a helyes dolog. Mindez jó ok lehet arra, hogy rábeszéljék, megkérjék vagy meggyőzzék őt, ám arra nem, hogy kényszerítsék, vagy hogyha másként cselekszik, megbüntessék. Ezt igazolva, azt a magatartást, amitől el kívánják téríteni az alapján kell kiszámítani, hogy mennyire sért másokat. Az egyetlen része egy egyén magatartásának, amiért felelősségre lehet vonni a társadalom előtt, az az, ami mások érdekeibe beleszól. Azokban a részekben, amik kizárólag az egyénre tartoznak, az egyén függetlensége, a törvény értelmében, abszolút. Önmaga felett, teste és elméje felett, az egyén uralkodik.”.²¹

Más szavakkal, a negatív szabadságjogoknak²², elvben, abszolútnak kellene lenniük. Egy egyénnek sem szabadna olyan kényszerítés áldozatává válnia, ami a saját életmódjába és viselkedésébe szól bele, amik kizárólag őt érintik – mint például a szexualitás kifejezése, ami *ékes példája* a testi autonómiának.

A téma kontextusában létfontosságú újra megemlíteni, hogy a be nem avatkozás elvét nem csak az állammal, hanem egy csoporttal szemben is fenn kell tartani. Konkrétan ez megadhatja a lehetőségét annak, hogy egy vallási csoport kiközösítse egy tagját a szexuális orientációja vagy nemi hovatartozása miatt, mindezt a valláson alapozva. Ez már felvet teológiai kérdéseket is, amik ennek a tanulmánynak a hatáskörén kívül esnek. Egy csoportnak, közösségnek, egyháznak, vagy bármilyen kollektív entitásnak sohasem szabadna semmilyen kényszerítő hatalmat élveznie az egyén felett a civilszférában.

Ezzel el is érkeztünk a pontra, ahol meg kell vitatni a csoport kontra egyén jogainak kérdését.

Kommunitárius elméletek szerint a „csoportok” pont olyan entitások, mint az „egyének”²³. Következésképpen, olyan specifikus jogosultságokat élvezhetnek, amik nemhogy az egyének összesített jogaiból következnek, hanem már fel is váltják azokat.²⁴ Társadalmi szinten ez gyakran jelenthet egy multikulturális szemléletet, ami a társadalomra több egymás mellett élő „homogén közösségként” tekint, amelyeknek megvannak a saját általános és sokszor ellentmondásos nézeteik.

Az 1990-es évek elejétől kezdve egy posztkoloniális és posztmodern társalgási téma – kezdetben az amerikai akadémia falai közé korlátozódva - elterjedt a mainstream nyilvános vitákban, ami népszerűsíti azt a regresszív eszmét, miszerint a külföldi kultúráknak és hagyományoknak joguk van védelmet és különleges jogosultságokat kapni csak és kizárólag a kisebbségi és multikulturális létük okán. Az iszlám jog bevezetése a nyugati jogrendszerbe (például az Iszlám Saria Tanács és a Muszlim Választottbíróóság az Egyesült Királyságban) egy tökéletes példája annak, hogy európai állampolgárok még mindig egyenlőtlenül lehetnek jogilag elbírálva. Ez több brit muszlim nővel megtörtént, amikor való szándékkal álltak az Iszlám Saria Tanács elé és kénytelenek voltak visszaszolgáltatni a házassági hozományukat.²⁵

²¹ John Stuart Mill (1859), *A szabadságról*.

²² Isaiah Berlin, (1969), *Négy eszű a szabadságról*, (Oxford: Oxford University Press)

²³ Modood, cit. in Anna Triandafyllidou (2015) The multicultural idea and Western Muslims, in *Routledge Handbook of Islam in the West*, ed. Roberto Tottoli, (London; New York, NY: Routledge), 220. oldal.

²⁴ Lásd Elham Manea (2016) *Women and Shari a Law* (London & New York: I.B. Tauris).

²⁵ Jane Corbin, *Are Sharia councils failing vulnerable women?* - *BBC News*. (é. n.). Elérés 2021. március 12., forrás <https://www.bbc.com/news/uk-22044724>

A multikulturalizmus megnyitja az utat párhuzamos társadalmak kialakulásához, a kulturális relativizmus nevében sok esetben szélsőséges nézeteket is elfogadva. Akár az emberi jogok is áldozatul esnek a nyugati kulturális imperializmus posztkoloniális kritikájának,²⁶ ami gyakran megfelel az arra, hogy a jogok politikai funkciója éppen a kisebbségek védelme a többség elnyomásával szemben (a legkisebb kisebbség a világon maga az egyén).²⁷

A muszlim tudós és emberi jogi aktivista, Elham Manea szavaival élve:

„Ha azt nézzük, hogy az iszlámisták mennyire beágyazták magukat a muszlim közösségekbe, akkor láthatóvá válik, hogy annak következménye nem csak a gyakran emlegetett erőszak lesz. Nők, gyermekek és a közösségen belüli kisebbségek az elsők, akik áldozatul esnek. Az iszlámizmus legkiszolgáltatottabbakat érintő hatásairól, és a szélesebb értelemben vett társadalmi kohéziót érintő hatásairól egyaránt beszélnünk kell.”²⁸

Valóban, a jogok kollektív koncepciója könnyen a többség diktatúrájává²⁹ válik, ami a többségi értékrend jogosnak vélt ráerőltetése az egyénekre. Ezeknek az értékeknek változnia kell különböző kultúrák és ideológiák, köztük vallások esetében is.

A VALLÁST AZ EGYÉNI JOGOKNAK KELL ALÁRENDELNI

A szekularizáció nem pusztán az „egyház” és az „állam” különválasztása. Az államnak, mint az egyetemes és egyenlő jogok őrzőjének és biztosítékának kell maradnia, soha nem ráhagyva az egyházi intézményekre azt a jogot, hogy szabadon tegyenek bármit a közösségükkel.

Ez az oka annak, amiért az ’interkulturalizmus’ tűnik az emberi jogok legjobb garanciájának a ’multikulturalizmus’ helyett.

A ’multikulturalizmus’ teret enged a különféle etnikai, vallási és társadalmi csoportok számára az egymás mellett éleshez, mindezt különösebb interakció és tapasztalatcsere nélkül. Sokszor kéri a hatóságokat arra, hogy a különböző csoportok közötti „békés együttélés” biztosítása érdekében csukják be a szemüket egy-egy visszaélés esetén.

²⁶ Tariq Modood, *Multiculturalism* (Cambridge: Polity Press, 2007).

²⁷ Ayn Rand, *The Virtue of Selfishness* (New York: New American Library, 1964).

²⁸ <https://quilllette.com/2018/05/09/elham-manea-fundamentalism-reform/>

²⁹ “Ugyan mi más az egyetlen közösségként felfogott többség, ha nem olyan egyén, akinek nézetei, sőt, nem ritkán érdekei is homlokegyenest ellentétesek annak a másik egyénnek a nézeteivel és érdekeivel, akinek kisebbség a neve? Márpedig ha elfogadjuk, hogy a teljhatalommal felruházott egyén ellenfeleivel szemben vissza is élhet hatalmával, miért ne fogadnánk el ugyanezt a többség esetében? Attól, hogy az emberek egyesülnek egymással, a jellemük még ugyanaz marad. Azzal, hogy erősebbnek érzik magukat, talán türelmesebbek is lettek, ha egyszer akadály zárja el útjukat?3 Kötve hiszem; és ha egyszer nincs senki, akit én teljhatalommal felruháznék, ugyan miért adnám meg egyszerre több felebarátomnak ezt a teljhatalmat?” Alexis de Tocqueville, *Democracy in America*, 1835.

Az 'interkulturalizmus' ezzel szemben megpróbál újra érvényt szerezni az egyetemes emberi jogoknak, hangsúlyozza a tapasztalatok és hagyományok cseréjének fontosságát, mindezt annak érdekében, hogy megtalálják a közös alapot, ahol minden egyén egyenlő a törvény előtt: nincs kivétel sem vallási, sem társadalmi, sem pedig politikai megfontolásból.³⁰

A vallási meggyőződést, hitet a liberális demokratikus országoknak úgy kell elismerniük, mint az egyéni lelkiismerettel kapcsolatos alapvető jogot, de nem szabad felsőbbrendűséggel felruházni ezt a jogot a nyilvánosság előtt. Különösképpen nem szabad megengedni semmilyen vallási vagy nem vallási ideológia számára, hogy azok egyéni jogokra veszélyesek legyenek. Ennek tükrében el kell oszlatni a 'vallásszabadság' és az 'LMBTI jogok' állítólagos ellentétének mítoszát: egyrészt az előbbi nem fenyegeti az utóbbiakat; másfelől „az öklének lengetésének szabadsága ott ér véget, ahol az orrom kezdődik”. Ez azt jelenti, hogy senki sem hivatkozhat a „vallási érzéseire”, mint jogos ürügyre az LMBTI személyek elleni megkülönböztetésnél, és tagadhatja meg a magánélethez való jogukat vagy azt, hogy az identitásukat felvállalják a nyilvánosság előtt.³¹

Egy szekuláris, liberális demokratikus társadalomban az egyéneknek szüksége van védelemre mindennemű diszkriminációval szemben, és ha szükséges, a képességre, hogy elhagyhassák a közösségüket, amennyiben fenyegetve érzik magukat a közösség tagjai által. Lyes Alouane, egy Maghreb-országból származó felmenőkkel rendelkező francia meleg aktivista Gennevilliersből (Párizs északnyugati külvárosa), részt vett a 2019 júniusában szervezett Pride felvonuláson Saint-Denisben hogy elítélje a homofóbia terjedését saját muszlim közösségében: „Mindenki tudja, hogy a munkásnegyedekben nehezebb megélni a szexuális irányultságot és nemi identitást, mint Párizsban. Tabu még említeni is. [...] A családom elutasított, mondván, hogy „haram” [tisztátalan] vagyok, azt mondták, szégyent hozok az algériaiakra.”³²

Az ilyesfajta jelenségek feletti szemet hunyás nem megengedett. Az LMBTI személyek számára lehetővé kell tenni, hogy felfedezzék az összes utat a homofóbia eredete után kutatva.

Elengedhetetlen, hogy a politikai döntéshozók és a civil társadalom karöltve, határozottan felemeljék a hangjukat az intolerancia és a megkülönböztetés bármely formája ellen, függetlenül attól, hogy mely egyénekből, közösségből vagy ideológiából (vallási vagy sem) származnak azok.

„Tolerálni az intoleranciát”, valódi liberálisként, nem egy opció.

³⁰ *White Paper on Intercultural Dialogue "Living Together As Equals in Dignity"* (miniszteri ülés 118.). (2008). Az Európa Tanács külügyminiszterei. https://www.coe.int/t/dg4/intercultural/Source/Pub_White_Paper/White%20Paper_final_revised_EN.pdf

³¹ Az Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságának ítéletét idézve: „A Los Angeles-i bíróság épületében tartózkodók egyszerűen elkerülhetnek érzékenységük további bombázását pusztán azzal, hogy máshova fordítják tekintetüket”. Az Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága, Cohen kontra Kalifornia, 1971. Az Emberi Jogok Európai Bírósága sokkal óvatosabbnak tűnik ebből a szempontból a „vallási érzelmekkel” szemben.

³² *Homophobie en banlieue ou stigmatisation? Vif échange à la Gay Pride de Saint-Denis (VIDEO)*—RT en français. (é. n.). Elérés 2021. március 12., forrás <https://francais.rt.com/france/62908-homophobie-banlieue-ou-stigmatisation-vif-echange-gay-pride-saint-denis>

MELLÉKLET

LMBTI Európai Liberálisok - A Közgyűlés 2019. október 26-án, Athénban elfogadott állásfoglalása

Vallások és az LMBTI-jogok: liberális perspektíva

BEVEZETÉS

Évtizedeken át, a történelmünk során tanúi lehettünk, ahogy az LMBTI közösség harcolt az egyenlő jogokért és egyenlő méltóságért. Ez a harc volt, és van most is a hagyományos konzervatív erőkkal szemben, akik gyakran a vallási meggyőződésükre hivatkoznak, amikor az LMBTI személyek egyenlősége ellen érvelnek.

Ismerjük a társadalmunkban előforduló evangélikus vagy szigorúan katolikus közösségek LMBTI-ellenes álláspontjait. Mai nyitott társadalmunknak újabb kihívásokkal kell szembenéznie a konzervatív muszlim régiókból származó emberek fokozott bevándorlása miatt, ami feszültséget okoz mind a zsidó állampolgárok, mind az LMBTI-személyek, köztük a muszlim hitűek között. A muszlim LMBTI személyek gyakran szexuális orientációjuk vagy identitásuk, vallásuk és migrációs hátterük miatt többszörös megkülönböztetéssel is szembesülnek.

Míg a politikai rendszer baloldala elnyomja ezeket a feszültségeket, amelyek a konzervatív muszlim háttérű emberek fokozott bevándorlásából fakadnak, a jobboldali populista pártok ezt a témát politikai céljaikhoz igyekeznek eszközölni, félelmet és előítéleteket keltve az LMBTI közösségen belül is. Mi liberálisok nem fogadjuk el sem azt, hogy ezeket a konfliktusokat egyesek a szőnyeg alá söprik, és azt sem, hogy olyanok próbálják magukat az LGBTI védelmezőként pozicionálni az iszlám ellen, akik maguk tagadják az LMBTI-k egyenlőségét.

SZAKPOLITIKAI AJÁNLÁSOK³³

- Az emberi jogok egyénekre vonatkoznak, egyetemesek és nem képezhetik alku tárgyát. A liberális demokrácia legfőbb létjogosultsága a védelmük;
- A hatóságoknak minden szinten határozottan ragaszkodniuk kell a szekularizmus fogalmához, elutasítva ezáltal a vallások bármilyen jogi, gazdasági vagy szellemi természetű kiváltságát;
- Semmilyen törvény vagy politika nem engedheti meg a közösségek számára, hogy erőszakosan érvényesítsék a kollektív hagyományaikat az egyénekre, a vallásszabadság soha nem lehet ürügy arra, hogy megkérdőjelezenek más alapvető jogokat;
- Az újságíróknak, az akadémikusoknak, a politikai döntéshozóknak és az értelmiségieknek soha nem szabad kerülniük a vallások és tételeik megbeszélését, sőt kritikáját;
- A bűnüldöző szerveknek minden szinten biztosítani kell az LMBTI személyek megfelelő védelmét a zaklatás, az erőszak és a diszkrimináció ellen minden környéken, különös tekintettel azokra a helyszínekre, ahol a legtöbb homofób / transzfób esemény fordul elő;
- A hatóságoknak meg kell győződnie arról, hogy a szociális szolgáltatásokban részt vevő bármely vallási szereplő, amelyet az állam közvetlenül vagy közvetve támogat vagy hirdet, elkötelezi magát az egyéni jogokat garantáló alkotmányos elvek mellett, és nem támogatja a diszkriminatív és autokratikus narratívákat vagy a vallás törvény fölöttiségét;
- Minden vallási közösségtől és vezetőtől elvárjuk, hogy saját személyes meggyőződésüktől vagy vallási dogmatikájuktól függetlenül fogadják el alkotmányos értékeink alkalmazását az állami politikák és az egyéni jogok vonatkozásában;
- A médiának olyan magatartási kódex szerint kell működnie, amely tartalmazza az LMBTI-vel kapcsolatos megkülönböztetésmentességet, függetlenül az újságíró személyes vallási háttérétől;

³³ A következő ajánlások a fenti elemzésből következnek, és figyelembe veszik a Liberale Schwule und Lesben 2018. április 4-i állásfoglalásának javaslatait, amely az „LMBTI és az iszlám Németországban” címmel került elfogadásra.

- Az állami hatóságoknak, a politikai pártoknak és a nem kormányzati szervezeteknek - saját hatáskörükben - támogatniuk kell a liberális és progresszív vallási szereplőket, valahányszor a vallási csoportokat párbeszédbe vagy közös tevékenységbe vonják be;
- Az iskoláknak az előítéletek csökkentése érdekében oktatniuk kell a sokszínűségről, a toleranciáról és az LMBTI-jogokról, ideértve az LMBTI emberek általi oktatást is. Az államnak elő kell mozdítania és nem szabad megtiltania az ilyen oktatást;
- A kormányoknak biztosítaniuk kell, hogy az LMBTI menedékkérőkkel és menekültekkel megkülönböztetésmentesen bánjanak, és hogy semmilyen vallási meggyőződés ne okozzon számukra hátrányos megkülönböztetést;
- Az újonnan érkezők számára szervezett integrációs tanfolyamoknak tartalmazniuk kell a liberális demokratikus értékekről szóló oktatást, ideértve az LMBTI-személyek jogait is;
- Meg kell ismertetni az LMBTI-menedékkérők és menekültek élményeit, annak érdekében, hogy azonnal ellensúlyozzuk a teokratikus nézeteket, valamint a populista érvelést, amely szerint a migránsok az „európai szabadságjogok eltiprására” törekednek;
- Párbeszédre szólítjuk fel a vallási közösségeket az LMBTI és az ő egyéni jogaik elfogadásáról.